

حه مکی بنیاسه

نہ زیر بہرچی

حه مکی ئە قینداره کی بی سنوور بوویه، چ بیر و باوهر نه شیانه ریکی لی بگرن. د ژیی خودا چ ژن نه ئینانه، هر کورک بوویه نه ک کوره. به لگه ییت دروست نینن کو ناسناقیت پی هاتیه نیاسین وهک حه مکی (توقی، کوره، رویباری، زیباری، ئامیدی، جوله میترگی). مه زارگه هی وی دکه فیته سه ری سئ ریانه کی ل ناف عه شیره تا زیباری ل ده قهرا (نه هلی). کچ و ژنیت ناقیت وان دسترانادا هاتیه خو یاکرن، وهک (سینه م خان، نیموخ، هز ژ ژنه کا مالیت میرا کریه) ده می خو گله ک ل ده قهرا ئامیدی و ل باژیری ئامیدی بریه سه ری. رویبار کو باغ و بیستانیت باژیرینه وارگه هی سه ره کی سهیرانیت وی بوویه. ناقی وی بی سئ قولی نه هاتیه دیار کرن، دیسا سه رده می دروست بی ژیارا وی نه هاتیه خو یاکرن. لقی هه ژده بی پارتی دیموکراتی کوردستان ل سالا دوو هزار و هه فتن زاینی په یکه رهک بو دانایه و فیستقالهک هه ژی بو ساز کریه. ل دویف گوتنیت خه لکی ده قه ری وه سیه تا حه مکی یه هر ریقینگه کی رییا وی ب که فیته مه زاری وی دقیت سترانه کی بیژیت، هه که چ سترانا نه زانیت بلا بیژیت (هه ی لی لی هه ی لۆ لۆ).

هه که حه مک لاوه کی لاوچاک بوویه و ده نگخوشه کی ب هه وار بوویه خودانی دوو چاقیت نیرگری

ئەزدا گەھمە مرادئ فەلەلەكئ چەرەك لئدا
***

سینەمئ مال فەرئكر ئەو بخۆ ما ل شینەوارا
روینشت و كوفئ چئكر تئئ پالدا گوھارا
ئەز دا سینەم راموسم ھەر بەر بانگئ ئئقارا
***

بئژنە بابئ سینەمئ سینەم قەویا تاوی یە
دئ بئژنە ھوستە كارا چئكەن فەرش و كئلی یە
ئامانەت مشك و مارا دانەخۆن خالئت روی یە
***

بئژنە بابئ سینەمئ سینەم قەویا نەخوشە
دئ بئنە ھوستە كارا دا چئكەن كئلی و فەرشە
ئامانەت مشك و مارا دا نە خۆن خالئت رەشە
***

بئژنە بابئ سینەمئ تۆ بۆچئ ل مە نەیارئ
ھەیفأ چاقئت رەشەلەك ناف كفنئ دا فەشارئ
یارەب تۆ ببەئ بەھەشئ تۆئ خالقئ جەبارئ
***

ھەوارە لەمن ژارئ ل من رابوو قیامەتە
فەرشئ سەلئمئ دانا لئدان توپ و تھەنگە
ئامانەت مشك و مارا دا نەخۆن خالئت شەنگە
***

سینەم ھەودا رحانا ھنداڤ ھەمئ دنیایئ
نیرە ل مەدئنئ رابوو عالەم چوو ئئشئتەھایئ
یارەب تۆ ببەئ بەھەشئ تۆئ خالقئ دنیایئ
***

بئژنە بابئ سینەمئ بۆچئ تۆ ل مە دوژمنئ
ھەیفأ چاقئت رەشەلەك فەشارتئ ناف كفنئ
یارەب تۆ ببەئ بەھەشئ تۆئ خالقئ مەزنی
***

ئامئدئك

ئامئدئكئ ب دوكانە
دەیار یاردلۆ یاردلۆ
ئامئدئكئ ب دوكانە
سەبرال بەردلا سینەمئ
مەخەلئ پەزكئفیانە
دەیار یاردلۆ یاردلۆ
مەخەلئ پەزكئفیانە
سەبرال بەردلا سینەمئ

بوویە رەوشنبئر و زانا و بلمەت و بەلەنگاز بوویە،
كچ و ژن عاشق و ئەفئندرئت وئ بوونە. كورت و
كرمانج ھەمكئ ژ (یوسفئ مسرئ كئمتر) نەبووا.
ھەمك ل سیلاقئ تووشئ شەرەكئ بوویە و برئئت
گران د لەشئ وئ دا پەیدا بوونە دویر نابئنم ھاتبئتە
رەوانەكرن بۆ چارەسەرئ ل گۆندئ (شرئئ)،
چونكئ شئخئت فئ گۆندئ ب ھەكئمئ ب ناف و
دەنگ بوونە ژبەر فئ چەندئ ل ناف ئاخا (زئبار)
ھاتبە فەشارتن. ھندەك كەس دبئژن ھەمكئ فەقیاتئ
خواندئە ل سەر دەستئ (مەلا یەحئا) یئ مزوئری
(بالەتەئ) ل باژئرئ ئامئدئ. ل فئرە ديار دبئت كو
ھەمك زارۆكەكئ (ئەرمەنئ) بوویە ھاتبە پاراستن
ژ كوشتارا عوسمانئا كرى دەرھەق وان ل سالا
۱۹۱۵ ئ.

د.مەسعود كئانئ سترانئت ب ناف و دەنگ
ل دەفەرا ئامئدئ بۆ ھەمكئ د ھەژمئرئت و ژئدەر
تەنھا مرؤفئت دەفەرئە و وئ ژئ خۆئا نەكرئە
ھەمك كئ یە و كورئ كئ یە.

پترئا سترانئت دەفەرئ كو دبئژنئ سترانئت
ھەمكئ سترانئت زئمارئ و رئ و رەسمئت دەھوات
و بوئك و زاقا و ئەشق و ئەفئئئ نە. نەدوئرە
ھەمك د (۴۰۰) سالا ھكمئ دەولەتا عوسمانئادا
ژابئت. ھونەر مەندئ مەزن (تەھسئن) ی ھندەك
سترانئت ھەمكئ بئت ساخكرئ، نوكە ژئ دەنگبئژ
(ھەلال بەرچئ) سترانئت وئ دبئژئت و ھندەك
سەرھاتبئت ژئنا وئ فەدگئرئت، ب تاببەت ئەفئئ
و ئەفئندارئا وئ و دئسان خواندن و زانئئ تەنھا
پشكئنا ھەسئكئت وئ ژئن و مرنا وئ دئ ھئتە
ئاشكراركن. ئەفە ژئ ھندەك ژ وان سترانانە بئت
وئ دگۆتن:

سینەم

سینەم ھەودا رحانا من بۆ دلکئ خوە چاندئ
شەفباكئ شەفئ لئدا كاتە ل كاتئ بزاندئ
ئەو مەندالا زئرئن بئت یا سینەم تئ ھەژاندئ
***

سینەم ھەودا رحانا من بۆ دلکئ خوە كرى
شەفباكئ شەفئ لئدا كاتە ل كاتئ فەكرئ
ئەو لاندكا زئرئن بئت یاسئنەم تئراكرى
***

سینەم ھەودا رحانا یا ل نئفەكا بەھرئدا
ئەز چوومئ ب غەواسئ نەھنگەك كەتە درئدا

نیموڅ

جوله میړگي پایته ختی به هدینا
قه سرکیت وانې دا شووربون دیربينا
وهکی نیموڅانی چ جها نینا
***

جوله میړگي یا ل سهرحه دا
مه نیموڅا خاست و بایې نه دا
پاشی مه دایه ب حهفت سه دا
***

جوله میړگي گول تی زهر بوون
سهرحه دی دژوری که قییت به فری که ب که ربوون
همک تیره کی بازی بوو ده ستیت من به ربوون

تیبینی:

ل دیمایکا سترانا نیموڅی فی پاشبه ندی دبیزن :-
هه ی جانې جانې نیموڅی جانې
له شنازکی بی هه ستی خانې
ته چاف دره شن ل بهر کلدانی
ته بسک دشورن ل بهر بادانی
ته خرابکر واری جوله میړگي
زیده باری قهزا وانې .

یار

من یار دیت و ل ئه یوانی ل بهر قامه تا نقری
خاله کا ل سهر مه مکی هه روه کی گه لاقیر
ته کور گوری حه مکی کیژی گه رده ن دریژی
***

من یار دیت و ل ئه یوانی یا لاندکی ده ژینیت
خاله کا ل سهر مه مکی ئاکری و ئامیدی تینیت
ته کور گوری حه مکی تیتی ل ئه نیی تالینیت
***

من یار دیت و ل ئه یوانی یا لاندکی دبادکته
خاله کا ل سهر مه مکی ئاکری و ئامیدی رادکته
ته کور گوری حه مکی تیتی ل ئه نیی دووتا دکته .

مه بدولا

مالا عه بدولایی یا ل مه دینی
ئز دی وی حه رفی خوینم یا ل پشت یاسینی

ئز دی هنگی ته رکا دوو چاقیت رهش و به ژنا
بلند که م
من داهیلنه قه بری تنگ و تاری
بهیته گوھی من دهنگی ته لقینی
***

مالا عه بدولایی یا ل بهیت و ل لایی
ئز دی وی حه رفی خوینم یا ل پشت عه مایی
ئز دی هنگی ته رکا دوو چاقیت رهش و به ژنا
بلند که م

من داهیلنه قه بری تنگ و تاری
بهیته گوھی من دهنگی دو عایی

سیران

مه سیرانه ل باغی گولا لسهر کانیکا حه یاتی
شیخی تین و مریدیت دکهن خه باتی
ئز دی هنگی ته رکا دوو چاقیت رهش و به ژنا
بلند که م
من داهیلنه قه بری تنگ و تاری
پالی من بدهنه کیلیکا حه رامه جقاتی
***

مه سیرانه ل باغی گولا لسهر کانیکا که وسهری
شیخی تین و مریدیت بهری
ئز هنگی ته رکا دوو چاقیت رهش و به ژنا بلند
بکه م
من داهیلنه قه بری تنگ و تاری
پالی من بدهنه کیلیکا حه رامه مغبه ری .

تورنان

سهریت قورئانا ئه لیف و بینه
ههر حه رفه کی نقتیت خه لینه
دین دینی محه مه ده ژارو حه مو
بییت دی هه می نه لینه
***

سهریت قورئانا ئه لیف و دالن
ههر حه رفه کی نقتیت خه پالن
دین دینی محه مه ده ژارو حه مو
بییت دی هه می دبه تالن .

کفنی من کهرکهن سهر دستیت یاری
بیژنه مهلا دهمی یاسین و تلقینا من دخوینن
دهنگی خو بلند نه کهن
دابیته گوھی من دهنگی زیمارا کهفته یاری
***

ئمان یاری ئەز دئ مرم روژا شەشی
ئافا شارا من بینن ل کانی رهشی
قهبری من بکولن ل نائف هوشی
دهمی مهلا یاسین و تلقینا من دخوینن
دهنگی خو بلند نه کهن
دابیته گوھی من دهنگی زیمارا پۆشی رهشی .

ناچمه رویباری

ناچمه رویباری ناچمه رویباری
هه ی ژارو وهزو ناچمه رویباری
یئ قئ ههلتیئو دوو کهپ مراری
کورکو من برهقی خورتی زیباری
***

ناچمه رویباری رویباری دیمه
هه ی ژارو وهزو ناچمه رویباری
یئ قئ ههلتیئو دوو کهپ خزیمه
کورکو من برهقی دئ دگهله ئیمه

چوممه رویباری

چوممه رویباری منی سهیرانه کا کر
هه وهکا گول ورحانا، سوور گولهکی دناقدا گهشکر
ساللا پارو پیزار سینگ و بهری ته کچکی
کوزو پاونی ل بهر دهستی من بوو
ساللا ئەف ساله خودی ل بهر دلی من رهشکر
***

چوممه رویباری کهلی لهنداغه
هه وهکا گول و رحانا، سوور گولهکا دناقه
ساللا پارو پیزار سینگ و بهری ته کچکی
کوزو پاونی ل بهر دهستی من بوو
ساللا ئەف ساله خودی من گیراغه .

سیلاف

سیلاقی سهر سیلاقی لاوو هه ی لاوو
سیلاقی سهر سیلاقی هه مک زا قوو
لی برهشینن گولاقی لاوو هه ی لاوو
لی برهشینن گولاقی هه مک زا قوو
خه لکو وهرنه سیلاقی لاوو هه ی لاوو
خه لکو وهرنه سیلاقی هه مک زا قوو
***

سیلاقی بهردا گه ره لاوو هه ی لاوو
سیلاقی بهردا گه ره هه مک زا قوو
تهیرا ل عهسمانا شه ره لاوو هه ی لاوو
تهیرا ل عهسمانا شه ره هه مک زا قوو
هه مک دا بهر خه نهجهره لاوو هه ی لاوو
هه مک دا بهر خه نهجهره هه مک زا قوو
***

سیلاقی بهردا گه ربی لاوو هه ی لاوو
سیلاقی بهردا گه ربی هه مک زا قوو
تهیرا ل عهسمانا شه ربی لاوو هه ی لاوو
تهیرا ل عهسمانا شه ربی هه مک زا قوو
هه مکی ژار دخوینی وهربی لاوو هه ی لاوو
هه مکی ژار دخوینی وهربی هه مک زا قوو .

یار

ئمان یاری ئەز دئ مرم وهره سه رمن
کراسی خهیی کتانی بکه قه رقه ره بکه به رمن
به لکی سهر خاترا به ژنا بلند و ناقته نگا زراف
رحکا شرین تیتته فه سه رمن
***

ئمان یاری ئەز دئ مرم روژا سیی
قه بری من چیکه ن سهر که لا ئامیدی
کفنی من کهرکهن سهر دهستی قئ زهری
بیژنه مهلا دهمی یاسین و تلقینا ژمن دخوینن
دهنگی خو بلند نه کهن
دابیته گوھی من دهنگی زیمارا ئەوی پهری
***

ئمان یاری ئەز دئ مرم روژا چاری
قه بری من بکولن لگه لیککی زیباری